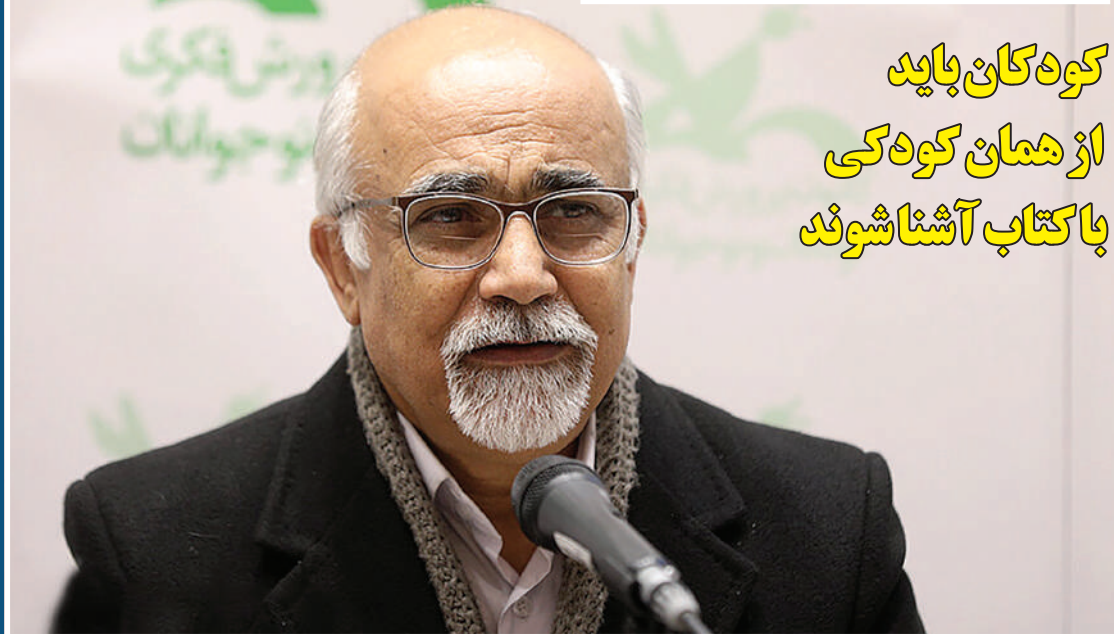

گفت و گوی صبا با محمدرضا یوسفی نویسنده

کودکان باید از همان کودکی با کتاب آشنا شوند

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

بینم واقعا تعجب می‌کنم. محتوای بعضی از کتاب‌ها واقعا مناسب نیست و نمی‌دانم چرا بعضی ناشران این کتاب‌ها را منتشر می‌کنند در حالیکه بعضی کتاب‌های خوب از نویسندگان برجسته در گنج‌ها خاک می‌خورد و بهتر است نظارت درستی بر انتشار کتاب‌ها وجود داشته باشد.

وضعیت ادبیات کودک و نوجوان را چطور بررسی می‌کنید؟
به نظر من ادبیات کودک و نوجوان سوگوار است. در حال حاضر بیشتر رمان چاپ می‌شود زیرا تک رنگ است و هزینه‌ها کمتر می‌شود. متأسفانه مشکلات اقتصادی اولین چیزی که از سبد خانوارها حذف می‌کند کتاب است. با اینکه جمعیت کودک افزایش یافته ولی چاپ و تیراژ کتاب بسیار پایین است. موضوع دیگر این است که ادبیات کودک تبدیل به ادبیات دولتی شده است و این به ضرر ادبیات کودک شد. ناشران کتاب‌ها را می‌خرند و اگر کتابی بر اساس سلیقه آنها نباشد رد می‌شود در نتیجه کتاب‌هایی منتشر می‌شود که مطابق با سلیقه کانون پرورش فکری و آموزش و پرورش باشد. کتاب‌های مفید از دسترس کودکان خارج شده است و چون کودکان و نوجوانان سرشار از انرژی هستند باید بر اساس سلیقه آنها پیش برویم. بسیاری از کتاب‌ها محتوای درستی ندارند که این کتاب‌ها ضد ادبیات کودک هستند. نویسندگان کودک و نوجوان از مخاطبان خود دور شده‌اند و این مشکلات شرایط را برای ادامه کار سخت کرده است.

ادبیات کودک فقط باید جنبه آموزشی داشته باشد؟

کار نویسندگان کودک و نوجوان واقعا سخت است زیرا روی هر موضوعی نمی‌توانند کار کنند و چون با قشر خاصی در ارتباط هستند باید به محتوای کتاب خود توجه کنند. کتاب‌هایی که در این حوزه منتشر می‌شود باید همراه با علم و آگاهی برای کودکان باشد زیرا کتاب‌هایی داریم که جلدهای چند رنگ و زیبا دارند اما محتوای خوبی ندارند و به دانسته‌های کودک چیزی اضافه نمی‌کنند. در کنار این موضوع علاوه بر محتوای خوب نگارش نویسنده باید طوری باشد که کودک و نوجوان را جذب کند. بعضی از کتاب‌ها حتی بزرگسالان را دلزده می‌کند در نتیجه کسانی که در این حوزه کار می‌کنند باید همه جوانب را در نظر بگیرند. شاید کتاب آن نویسنده اولین کتاب است که کودک می‌خواند در نتیجه باید کاری کند که آن کودک بیشتر به سمت ادبیات گرایش پیدا کند.

مردم خوب بوده است ولی از نزدیک شاهد هستیم که هنوز خانواده‌ها نمی‌توانند به راحتی کتاب بخردند و بیشتر به عنوان سرگرمی به نمایشگاه می‌روند. متأسفانه زمانیکه قیمت روی جلد کتاب‌ها را می‌بینند از خریدن منصرف می‌شوند. تا زمانیکه فکری برای هزینه و قیمت‌ها نشود بازار کتاب با کودک همراه بوده و این به ضرر مردم و نویسندگان است. مردم باید کتاب بخوانند و نصف بیشتر آگاهی‌ها از طریق کتاب خواندن حاصل می‌شود. کودکان و نوجوانان باید از همان کودکی با کتاب آشنا شوند ولی در چند سال اخیر کتاب از سبد خانوارها حذف شده است و باید تدبیری اندیشیده شود تا بتوانیم به کمک کتاب بیشتر فرهنگ‌سازی کنیم.

مدیران و نهادهای فرهنگی چه اقداماتی می‌توانند برای بهبود وضعیت نشر کتاب انجام دهند؟

متأسفانه مدیران فرهنگی از جنس فرهنگ و هنر نیستند. در گذشته مدیران فعالیت‌های فرهنگی و هنری بیشتری انجام می‌دادند و این موضوع را یک افتخار در کارنامه کاری خود می‌دانستند ولی امروزه فعالیت‌های فرهنگی و هنری مدیران به صفر رسیده است و اگر هنرمندان خودشان اقدامی نکنند وضعیت بدتر از شرایط فعلی می‌شود.

گرانی کاغذ چه مشکلاتی برای نشر کتاب به وجود آورده است؟

شرایط کاغذ واقعا بحرانی و پیچیده شده است و ناشران نمی‌توانند به راحتی کتاب منتشر کنند. گرانی کاغذ ضربه‌های جبران ناپذیری به بازار کتاب زده و اگر این روند ادامه‌دار شود چیزی از نشر کتاب باقی نمی‌ماند. بسیاری از ناشران تازه کار مجبور شده‌اند از این حوزه کناره‌گیری کنند و فقط تعداد اندکی از ناشران هنوز فعالیت می‌کنند ولی به ادامه این راه اصلا امیدوار نیستند. ما نباید اجازه دهیم بازار کساد کتاب، ضربه‌های بیشتری به ادبیات بزند زیرا به کمک ادبیات و کتاب می‌توانیم کودکان و نوجوانان را با زوایای مهم زندگی آشنا کنیم.

موضوعات کتاب‌هایی که منتشر می‌شوند را چطور ارزیابی می‌کنید؟

ما موضوعات بکر و مهمی در عرصه ادبیات داریم که نویسندگان می‌توانند روی آن کار کنند و زمانی که محتوای بعضی کتاب‌ها را می‌

غزاه سعادت می‌محمدرضا یوسفی نویسنده و نظریه پرداز ادبیات کودکان و نوجوانان، مهر ۱۳۳۲ در همدان به دنیا آمد و در همان شهر به تحصیل پرداخت. سال ۱۳۵۲ پس از گرفتن دیپلم ادبی به تهران آمد و در دانشگاه تهران در رشته تاریخ مشغول به تحصیل شد. هم‌زمان به همکاری با گروه‌های نمایش دانشجویی پرداخت. نخستین کتاب وی در ۱۳۵۷ با نام «سال تحویل شد» منتشر شد. از سال ۱۳۶۵ به طور جدی به نویسندگی برای کودکان و نوجوانان پرداخت و تاکنون بیش از دویست کتاب که عمدتاً داستانی هستند از او منتشر شده است. وی با توجه به این که در حوزه نمایش نامه‌نویسی و فیلم نامه‌نویسی نیز فعال است اما داستان‌نویسی برای کودکان و نوجوانان، به عنوان فعالیت اصلی او محسوب می‌شود. وی می‌گوید: اگر بخواهم گریزی به زندگی کودکی و نوجوانی ام بزنم، باید بگویم کودکی من در میان یخ و برف و سختی‌ها و قصه‌ها گذشته است. تا آنجا که به یاد می‌آورم در آرزوی داشتن یک ماشین پلاستیکی و در شکل تکاملی آن رسیدن به یک دوچرخه سال‌ها و سال‌ها انتظار کشیدم و هرگز به آن نرسیدم. البته، بخشی از این روزگار را در زمانی نوشته‌ام ولی آنچه قابل توضیح و به یادماندنی است، سرشار از آه و ناله و البته امید بود. بچه پنجم خانواده بودم و پدر بسیار زحمتکش ما فرصت آن را نداشت که زمانی کوتاه در کنار ما باشد. روزگار با او نامهربان بود و بر مدار آرزوهایش نمی‌چرخید. گفت و گوی خبرنگار صبا با این نویسنده را در ادامه می‌خوانید.

در نمایشگاه امسال اثر جدید داشتید؟

خیر کتاب جدید نداشتم ولی چند مجموعه داستان و چند کتاب برای کودک و نوجوان که نایاب شده بود دوباره توسط انتشارات مختلف تجدید چاپ شده است که شامل «اسب‌های رام نشدنی»، «دختری به نام رزانه»، «دویدم و دویدم»، «ماه پیشانی»، «سارا»، «ضحاک» و... می‌شود.

نمایشگاه کتاب امسال را چطور ارزیابی کردید؟

به نظر من نمایشگاه کتاب امسال رونق بهتری داشت و استقبال

نیکی کریمی
پاتنه آ پناهی‌ها
فرشته حسینی
هدی زین‌العابدین
حسین سلیمانی
صدف عسگری
محمدرضا صدیقی مهر
یاسین مسعودی
با حضور مهدی حسینی نیا

سquad of girls

کارگردان: منیر قیصری
تهیه‌کننده: محمدرضا منصوروی

